

Asia: VN/11312/2022

Lausuntopyyntö maanteiden toiminnallisen luokituksen päivitystä koskevasta arviomuistiosta

Lausunnonantajan lausunto

Olisiko tiesuunnitelma asianmukainen tapa päättää maantien toiminnallisesta luokasta?

Liikenne- ja viestintävirasto Traficom kiittää mahdollisuudesta lausua asiasta, ja esittää lausuntonaan seuraavaa:

Arviomuistiossa esitetään, että liikenne- ja viestintäministeriön johdolla päivitetään liikennejärjestelmästä ja maanteista annetun lain edellyttämä maanteiden toiminnallinen luokitus vastaamaan nykytarpeita ja valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman tavoitteita vuoden 2022 loppuun mennessä.

Arviomuistio pitää sisällään useita eri teemoja eikä kyse vaikuta olevan vain maanteiden toiminnallisen luokituksen päivittämisestä. Arviomuistion perusteella jää epäselväksi se, mitä toiminnallisten luokkien muutoksella tarkoitetaan. Tarkoitetaanko luokkien kriteerien muutoksia, koko luokittelujärjestelmän muutosta, tiettyjen teiden luokan muutoksia vai kaikkia näitä. Lisäksi arviomuistiossa käsitellään maanteiden, katujen ja yksityisteiden rajapintoja, joiden osalta kyse olisi väylien hallinnollisten luokkien arvioimisesta.

Vastaukset LVM:n esittämiin kysymyksiin:

1. Olisiko tiesuunnitelma asianmukainen tapa päättää maantien toiminnallisesta luokasta?

Traficomin vastaus:

Liikenne- ja viestintävirasto puoltaa ja pitää tärkeänä, että yksittäiseen tien rakentamishankkeeseen liittyvät maanteiden toiminnallisen luokan muutokset voidaan ratkaista tiesuunnitelmalla. Yksittäisen tiehankkeen yhteydessä tehtävät toiminnallisen luokan muutokset eivät yleensä muuta

valtakunnallisen verkon rakennetta vaan jäsentävät, täydentävät tai korjaavat jo olemassa olevaa kokonaisuutta. Hankkeeseen liittyvät toiminnallisen luokan muutokset keventävät myös hallinnollista prosessia, kun tiesuunnitelma-aineistossa voidaan samalla perustella toiminnallisen luokan muutos eikä asiassa tarvitse tehdä erillistä hallinnollista päätöstä tai antaa erillistä asetusta.

Liikenne- ja viestintävirasto katsoo kuitenkin, että mahdollisuus laajempien kokonaisuuksien, esimerkiksi yhteysvälien toiminnallisen luokan muutoksiin on hyvä säilyttää Liikenne- ja viestintäministeriön päätäntävallassa. Asetustasoinen päätöksentekomenettely sopii parhaiten tilanteisiin, joissa valtakunnallisia tarkasteluja tehdään harvoin ja yhtenä kokonaisuutena. LVM:n asetustasoinen päätöksenteko voi toimia myös yksittäisten maanteiden toiminnallisen luokan muutostilanteessa, kun toiminnallisen luokan muutostarpeita on perinteisesti harvoin.

Traficom katsoo, että tiesuunnitelma ei välttämättä ole tarkoituksenmukainen työkalu maanteiden laajempien kokonaisuuksien ja yhteysvälien toiminnallisista muutoksista päätettäessä silloin, kun muutos ei liity rakentamishankkeeseen. Tavanomaisen tiesuunnitelman laatimisen mukainen vuorovaikutusprosessi luultavasti lupaa osallisille liikaa. Toiminnallisen luokan muutoksen vaikutuksia on vaikea konkretisoida ilman parantamishanketta ja muutoksen oikeusvaikutukset voivat jäädä osallisille epäselväksi, jos tiesuunnitelma käsittelee pelkästään maantien toiminnallisen luokan muutosta. Toiminnallinen luokka kuvaa lähinnä tien verkostollista asemaa. Maantien toiminnallisen luokan muuttaminen ei välttämättä tarkoita, että tie saa enemmän esim. tienpidon rahoitusta tai hoidon laatutaso muuttuisi. Olisi hyvä pohtia, mitkä olisivat toiminnallisen luokan muutoksen vaikutukset ja mitä vaikutuksia on tarkoitus selvittää ja arvioida toiminnallisen luokan muutosta koskevalla tiesuunnitelmalla sekä mitä tavoitellaan vuorovaikutteisella prosessilla.

Mitä mieltä olette esitetystä suunnitelmasta toiminnallisen luokituksen päivityksen toteuttamiseksi?

Vastaukset LVM:n esittämiin kysymyksiin:

2. Mitä mieltä olette esitetystä suunnitelmasta toiminnallisen luokituksen päivityksen toteuttamiseksi?

Traficomin vastaus:

Arviomuistion perusteella jää epäselväksi, mitä toiminnallisen luokituksen päivittämisellä tarkoitetaan ja tavoitellaan. Onko tarkoitus muuttaa toiminnallisen luokituksen nelijakoa (valta-, kanta-, seutu- ja yhdystiet), laatia toiminnallisen luokkien kriteeristö lakiin vai/ja selvittää yksittäisten maanteiden toiminnallisen luokan muutostarpeita. Yksittäisten maanteiden tai hankkeiden yhteydessä toteutettavien toiminnallisten luokitusten päivitys vaikuttaa muistiolounnoksessa esitetyn mukaisesti toteutettuna melko järeältä menettelytavalta.

Maanteiden toiminnallisen luokan muutostarpeet työstetään alueellisessa liikennejärjestelmätyössä. Tulee huomioida, että ELY-keskus osallistuu alueelliseen liikennejärjestelmätyöhön keskeisenä toimijana, mutta maakunnan liitto vastaa maakunnan liikennejärjestelmäsuunnittelun yhteistyön johtamisesta ja suunnitelman yhteensovittamisesta maakunnan muiden suunnitelmien ja valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman kanssa muualla kuin Helsingin seudulla (Laki alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta 17 § Maakunnan liiton tehtävät).

Suunnitelmasta esitetyn toiminnallisen luokan päivittämisen prosessiin liittyen Traficom toteaa, että se ei ole resurssien ja tälle vuodelle suunniteltujen tehtävien osalta varautunut muistiolounnossa esitettyihin uusiin tehtäviin. Muistiolounnoksessa esitetään, että tieluokkamuutosten päivitystarpeita käsiteltäisiin alueellisten liikennejärjestelmäsuunnittelun foorumeilla vuoden 2022 aikana. Traficom on mielellään tukemassa tätä työtä alueellisen liikennejärjestelmätöiden ryhmissä, vaikkakin aikataulu tuntuu tiukalta, ja näkee, että työn koordinointi tulee vastuuttaa muualle. Luonteva taho valtionhallinnon liikenteen viranomaisista työn koordinoijaksi olisivat ELY-keskukset.

Samoin muistiolounnoksessa todetaan, että tämän jälkeen Liikenne- ja viestintävirasto kokoaisi yleisen valtakunnallisen katsauksen maanteiden toiminnallisen luokituksen päivitystarpeista alueellisessa liikennejärjestelmätöissä tunnistettujen tarpeiden pohjalta. Tämä koonti liitettäisiin osaksi Liikennejärjestelmän strategista tilannekuvaa. Mikäli toiminnallisen luokan muutostarpeita kerätään alueilta suoraan, on haasteena se, että niitä voidaan esittää todellista tarvetta laajemmin edunvalvontanäkökulmasta. Näiden tarpeiden esittäminen osana liikenneverkon strategista tilannekuvaa on myös haastavaa. Liikenneverkon strateginen tilannekuva on virastojen asiantuntija-analyysi, jossa esitetään vain merkittävimmät tarpeet ja haasteet valtakunnan tasolla. Alueiden toiveita ei pitäisi jatkossakaan nostaa suoraan tilannekuvaan, vaan ainoastaan mikäli ne todetaan valtakunnallisesta näkökulmasta tarpeelliseksi.

Traficom korostaa toiminnallisen luokan muutoksiin liittyvien tarpeiden kartoittamisen merkitystä muutosten toteuttamisen kannalta. Toiminnallisen luokittelun muutosten kartoittaminen tulisi tehdä yhtenäisellä kriteeristöllä, jotta se olisi valtakunnallisesti vertailukelpoinen. Muutosten kartoittaminen antaisi hyvän pohjan arvioida toiminnallisen luokan muutosten toteutustapaa, sekä antaisi mahdollisuuden arvioida muutoksesta aiheutuvia vaikutuksia, keskeisenä vaikutuksena kustannusvaikutukset. Muistiolounnoksen perusteella jää epäselväksi, minkä tahon vastuulla on muodostaa valtakunnallisesti vertailukelpoiset kriteerit.

Tässä vaiheessa ei pystytä tarkkaan arvioimaan sitä, kuinka paljon toiminnallisen luokan muutostarpeita alueilta esitetään, mikä vaikuttaa myös Traficomille tästä aiheutuvaan työmäärään.

Vaikutukset:

Toiminnallisen luokan muutosten vaikutuksissa tulisi kiinnittää huomiota siihen, millaisia muutostarpeita tulisi rekisteritietoihin ja niiden kautta navigointijärjestelmiin sekä opastusjärjestelmään, ja mitkä niiden kustannusvaikutukset olisivat.

Muut huomiot

Arviomuistiossa on todettu, että liikenteen automaation edistyminen on edennyt oletettua hitaammin, eikä sillä ole nykyisellään vaikutusta esitettyyn toiminnalliseen luokitteluun (esim. digitaalisen infrastruktuurin näkökulmasta). Liikenteen automaation, logistiikan digitalisaation ja

olosuhdetietojen hyödyntämisen näkökulmat tulisi kuitenkin huomioida riittävästi lain valmistelun yhteydessä.

Hallinnollisen luokan muutokset

Tiet jaetaan hallinnolliselta luokaltaan maanteihin, katuihin ja yksityisteihin. Kansalaisten yhdenvertaisuuden näkökulmasta näiden teiden rajapintatarkastelut olisivat tärkeitä. Ensin tulisi kuitenkin laatia yhtenäinen kriteeristö rajapintatarkasteluihin. Traficom katsoo, että hallinnollisen luokan rajapintatarkastelu on vaativa työ ja se on syytä tarkastella maanteiden toiminnallisen luokan arvioinnista erillisenä. Tarkastelussa voisi huomioida myös Lapin polkutiet, jotka ovat hallinnolliselta luokaltaan maanteitä, mutta joiden tarkoituksenmukaisin ylläpitovastuullinen taho olisi hyvä pohtia.

Saarimäki Jarkko
Liikenne- ja viestintävirasto

Kukkola Petteri
Liikennejärjestelmäpalvelut: Jarkko Saarimäki, ylijohtaja / Petteri Kukkola,
johtava asiantuntija